

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/14/2016
Identifikačné číslo spisu:	1398589895
Dátum vydania rozhodnutia:	28.03.2017
Meno a priezvisko:	JUDr. Eva Sakálová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2017:1398589895.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Evy Sakálovej a sudkyň JUDr. Edity Bakošovej a JUDr. Aleny Svetlovskej, v spore žalobkyne X., bývajúcej v S., zastúpenej AK MS s. r. o., Galandova 3, Bratislava, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Miloslav Šimkovič, proti žalovaným 1/ V., bývajúcej v O., 2/ W., bývajúcej v O., 3/ B., bývajúcemu v O., 4/ W., bývajúcemu v O., zastúpenými JUDr. Drahomírom Tomčom, advokátom v Bratislave, Koceľova 9, o určenie neplatnosti kúpnej zmluvy a o vypratanie nehnuteľnosti, vedenom na Okresnom súde Bratislava III pod sp. zn. V-2 12 C 100/95, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 24. februára 2015 sp. zn. 5 Co 376/2014, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky z a m i e t a dovolanie žalobkyne proti výroku rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 24. februára 2015 sp. zn. 5 Co 376/2014, ktorým zmenil rozsudok Okresného súdu Bratislava III z 30. septembra 2015 č. k. V-2 12 C 100/95-315 tak, že žalobu zamietá. Vo zvyšnej časti dovolanie o d m i e t a.

Žalovaní majú nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava III rozsudkom (v poradí tretím) z 30. septembra 2005 č. k. V-2 12 C 100/95-315 určil, že kúpna zmluva uzatvorená medzi predávajúcim A. a kupujúcimi W. a manželkou V. z 29. júna 1994, ktorej vklad bol povolený Katastrálnym úradom Bratislava, správa katastra Bratislava - vidiek 26. júla 1994 pod č. A. je neplatná. Žalovaným 1/ až 4/ uložil povinnosť vypratať parcelu č. XXXX/XX záhradu o výmere 848 m² v kat. území A. zapísanú na LV č. XXXX do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Žalovaným 1/ a 4/ uložil povinnosť zaplatiť žalobkyni náhradu trov konania v sume 19 246,- Sk k rukám jej právneho zástupcu do 15 dní od právoplatnosti rozsudku. Právne vec posúdil podľa § 37 ods. 1, § 38 ods. 2, § 39, § 49a, § 126 ods. 1, § 46 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka. Dokazovanie zameral na tvrdené dôvody neplatnosti kúpnej zmluvy, avšak nemal preukázané, že A. uzatváral kúpnu zmluvu pod nátlakom, prípadne žeby nechápal zmysel svojho konania alebo žeby bol uvedený do omylu. Zároveň ani znalecké dokazovanie nepotvrdilo, že A. právny úkon prevodu uskutočnil v duševnej poruche. V ďalšom posudzoval, či predmetná zmluva je neplatná z dôvodu neurčitosti. Vzhľadom na

skutočnosť, že v posudzovanej kúpnej zmluve z 29. júna 1994 bol v bode II odkaz na nepripojený v celom spise geometrický plán, ktorý netvoril s kúpnu zmluvou jediný celok, čo spôsobilo neurčitost' a nezrozumiteľnosť predmetu kúpy a predaja, súd prvej inštancie v zmysle § 37 ods. 1, § 46 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka, § 80 písm. c/ O.s.p., § 126 ods. 1 Občianskeho zákonníka žalobe žalobkyne na určenie neplatnosti kúpnej zmluvy ako i vypratanie predmetnej nehnuteľnosti ako dôvodnej vyhovel. V dôsledku zrušenej kúpnej zmluvy od začiatku sa obnovilo pôvodné vlastnícke právo k nehnuteľnosti. O trovách konania rozhodol v súlade s § 142 ods. 1 veta prvá O.s.p.

2. Krajský súd v Bratislave na odvolanie žalovaných rozsudkom z 24. februára 2015 sp. zn. 5 Co 376/2014 rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že žalobu zamietol. Žalobkyni uložil povinnosť zaplatiť žalovaným náhradu trov konania 139,67 eur a náhradu trov právneho zastúpenia 3 311,06 eur JUDr. Drahomírovi Tomčovi, advokátovi so sídlom v Bratislave, Kocel'ova 9. V dôvodoch svojho rozhodnutia uviedol podstatné dôvody uvádzané aj v jeho predchádzajúcich rozhodnutiach a tiež dôvody rozhodnutia najvyššieho súdu a ústavného súdu, ktorými boli jeho rozhodnutia zrušené a vrátené mu na ďalšie konanie. Pred opätovným prejednaním veci odvolacím súdom (po zrušení veci Ústavným súdom Slovenskej republiky nálezom z 28. apríla 2014 č. k. IV ÚS 15/2014-77 a vrátení mu veci na ďalšie konanie), žalobkyňa podaním z 30. septembra 2014 zobrala svoju žalobu späť. Žalovaní so späťvzatím nesúhlasili a preto späťvzatie žaloby nepripustil a opätovne vec prejednal. Pri rozhodovaní o podanom odvolaní vychádzal z tvrdenia žalobkyne, že v dedičskom konaní nadobudla do svojho výlučného vlastníctva nehnuteľnosti, ktoré sú predmetom konania a v čase prejednávania veci odvolacím súdom už nie je ich vlastníčkou. Odvolací súd tak dospel k záveru, že za daného stavu žalobkyňa na požadovanom určení nemá viac naliehavý právny záujem a preto rozsudok súdu prvej inštancie zmenil a žalobu zamietol. O trovách konania rozhodol v súlade s § 142 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 2 O.s.p.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“). Namietala, že rozsudok odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení, konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, v konaní došlo k vade podľa § 237 písm. f/ O.s.p., keď sa jej postupom súdu odňala možnosť pred súdom konať. Vyčítala odvolaciemu súdu, že i keď dospel k záveru, že na predmetnom konaní nemá viac naliehavý právny záujem, jeho právne posúdenie nie je preskúmateľné, nakoľko neuvádza, ktorú právnu normu aplikoval na jeho záver o potrebe zamietnutia žaloby. Zdôraznila, že účastníci zhodne tvrdili, že žalobkyňa nie je vlastníčkou nehnuteľností a nie, že žalobkyňa nemá viac naliehavý právny záujem na požadovanom určení. Vzhľadom k tomu, že žalobkyňa v čase vydania napadnutého rozsudku nebola oprávnenou dedičkou k pôvodne sporným pozemkom a nebola už ani ich vlastníčkou, nemala ku dňu 24. februára 2015 aktívnu vecnú legitimáciu, čo je podľa § 104 O.s.p. neodstrániteľný nedostatok podmienky konania. Z dôvodu nesúhlasu žalovaných so späťvzatím žaloby bol právne a skutkovo relevantný pre rozhodnutie súdu procesný návrh na zastavenie konania. Trvala na tom, že odvolací súd nesprávne rozhodol, nakoľko na zistený skutkový stav neaplikoval ustanovenie § 103 O.s.p., ktoré ukladá súdu prihliadnuť na to, či sú splnené podmienky, za ktorých môže vo veci konať a nepostupoval podľa § 104 ods. 1 O.s.p. Zároveň dovolaním napadla aj výrok rozsudku týkajúci sa náhrady trov konania, keď mala za to, že v danej veci za situácie zastavenia konania by prichádzalo do úvahy rozhodnutie o náhrade trov konania podľa § 146 ods. 1 písm. c/ O.s.p. Vyčítala odvolaciemu súdu, že pri rozhodovaní neuvažoval o použití § 150 ods. 1 O.s.p.

4. Žalovaní považovali rozhodnutie odvolacieho súdu za vecne správne.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací [(§ 35 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „C.s.p.“)], po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu (žalobkyňa, ďalej aj „dovolateľka“), zastúpená v súlade s § 429 ods. 1 C.s.p., proti rozhodnutiu, ktoré bolo možné napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 C.s.p.), preskúmal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu v rozsahu podľa § 440 C.s.p. a dospel k záveru, že dovolanie nie je dôvodné.

6. Vzhľadom k tomu, že dovolanie bolo podané 27. júna 2014, t.j. pred 1. júlom 2016, za účinnosti

Občianskeho súdneho poriadku, dovolací súd postupoval v zmysle ustanovení § 470 ods. 1 a 2 C.s.p., na základe ktorého, ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti a právne účinky úkonov, ktoré nastali v konaní pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované a prípustnosť dovolania posudzoval v zmysle § 236, § 237 a § 238 O.s.p.

7. S poukazom na prechodné ustanovenie § 470 ods. 2 C.s.p., Najvyšší súd Slovenskej republiky uvádza, že dovolaním bolo možné v čase podania dovolania napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťal (§ 236 ods. 1 O.s.p.). Občiansky súdny poriadok upravoval prípustnosť dovolania proti rozsudku odvolacieho súdu v ustanoveniach § 237 a § 238 O.s.p. Podľa § 238 ods. 1 O.s.p., bolo dovolanie prípustné tiež proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej.

8. Žalobkyňa podala dovolanie proti zmeňujúcemu rozsudku odvolacieho súdu, jej dovolanie preto je prípustné.

9. Občiansky súdny poriadok účinný v čase podania dovolania ukladal dovolaciemu súdu, aby aj ex offo posúdil, či v konaní nedošlo k niektorej zo závažných procesných väd, ktoré boli uvedené v § 237 ods. 1 O.s.p.

10. Dovolateľka procesné vady konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. nenamietali a ich existencia ani nevyšla v dovolacom konaní najavo.

11. Dovolateľka mala za to, že jej v konaní bola odňatá možnosť pred súdom konať. Pod odňatím možnosti konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.) sa rozumel taký procesne nesprávny postup súdu, ktorým sa strane sporu znemožní realizácia jej procesných práv, priznaných jej v občianskom súdnom konaní za účelom ochrany jej práv a právom chránených záujmov (napr. právo zúčastniť sa pojednávania, robiť prednesy, navrhovať dôkazy, vyjadrovať sa k vykonaným dôkazom, vykonávať svoje práva a povinnosti prostredníctvom zvoleného zástupcu, právo na presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia, právo na doručenie odvolania, právo na možnosť vyjadriť sa k podanému odvolaniu, právo na doručenie vyjadrenia k odvolaniu a pod.).

12. Najvyšší súd vo svojich rozhodnutiach uvádzal, že pre záver o existencii procesnej vady konania v zmysle § 237 ods. 1 O.s.p. nie je významný subjektívny názor strany, ktorá namieta, že sa súdy nižších stupňov dopustili takej vady, rozhodujúcim je len záver dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (viď napríklad rozhodnutia sp. zn. 1 Cdo 6/2014, 2 Cdo 609/2015, 3 Cdo 409/2015, 4 Cdo 143/2015, 5 Cdo 238/2015, 6 Cdo 30/2016, 7 Cdo 371/2015, 8 Cdo 34/2016).

13. Podľa názoru dovolateľky je rozhodnutie odvolacieho súdu nedostatočne odôvodnené a je nepreskúmateľné, v čom videla žalobkyňa odňatie možnosti konať pred súdom v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.

14. Podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom. Právo na spravodlivý súdny proces neznamená ale právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jeho požiadavkami a právnymi názormi (I. ÚS 50/04). Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva aj povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05). Súd sa z tohto dôvodu nemusí v odôvodnení svojho rozhodnutia zaoberať úplne všetkými dôvodmi a argumentmi procesných strán; postačujúcim je, ak z odôvodnenia rozhodnutia sú zrejmé všetky pre rozhodnutie podstatné skutočnosti objasňujúce skutkový a právny základ rozhodnutia (viď tiež II. ÚS 76/07).

15. Nepreskúmateľnosť rozhodnutia bola už dávnejšou judikatúrou Najvyššieho súdu Slovenskej

republiky (R 111/1998) považovaná za procesnú vadu („inú vadu konania“) nezakladajúcu prípustnosť dovolania. Správnosť takého nazerania na právne dôsledky nepreskúmateľnosti potvrdili viaceré rozhodnutia ústavného súdu o sťažnostiach proti tým rozhodnutiam Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktoré zotrvali na právnych záveroch súladných s R 111/1998 (viď napríklad rozhodnutia sp. zn. I. ÚS 364/2015, II. ÚS 184/2015 a III. ÚS 288/2015).

16. Na rokovaní občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktoré sa uskutočnilo 3. decembra 2015, bolo prijaté zjednocujúce stanovisko, právna veta ktorého znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku“. Toto stanovisko, ktoré bolo publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 2/2016, považuje dovolací súd za plne opodstatnené aj v preskúmvanej veci. Dodáva, že obsah spisu neposkytuje žiadny podklad pre to, aby sa na daný prípad uplatnila druhá veta tohto stanoviska, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinelých prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. O taký prípad ide v praxi napríklad vtedy, keď rozhodnutie súdu neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, alebo keď sa vyskytli „vady najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“ (pozri Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009), prípadne ak došlo k vade tak zásadnej, že mala za následok „justičný omyl“ (Ryabykh proti Rusku, rozsudok z roku 2003). V danom prípade obsah spisu nedáva žiadny dôvod, aby na preskúmvanú vec bola aplikovaná druhá veta uvedeného stanoviska. Z obsahu dôvodov rozhodnutia odvolacieho súdu ako aj z obsahu spisu totiž nepochybne vyplýva, že v priebehu konania posudzovali súdy nižších inštancií, vzhľadom na predmet konania (určenie neplatnosti kúpnej zmluvy), otázku naliehavosti právneho záujmu žalobkyne na požadovanom určení, pri jednoznačnom odkaze na § 80 písm. c/ O.s.p. Odvolací súd vzhľadom na zmenenú situáciu na strane žalobkyne, keď v čase rozhodovania odvolacím súdom už vlastníčkou sporných nehnuteľností nebola, v dôvodoch svojho rozhodnutia vysvetlil prečo žalobu zamietol. Dovolateľka tak nedôvodne namietala, že jej v dôsledku ňou tvrdených nedostatkov odôvodnenia napadnutého rozsudku bola odňatá možnosť pred súdom konať.

17. Dovolateľka ďalej namietala, že konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Pod „inou vadou konania“ sa rozumie porušenie ustanovenia zákona upravujúce konanie od začiatku až do skončenia, napr. nezišťovanie skutočností podstatných pre rozhodnutie, porušenie ustanovení o vykonávaní jednotlivých dôkazov, nesprávne meritorne rozhodnutie namiesto odmietnutia podania alebo zastavenia konania a pod.

18. V prejednávanej veci však takáto situácia nenastala. Žalobkyňa namietala, že ku dňu 24. februára 2015 nemala v spore aktívnu vecnú legitímáciu a preto odvolací súd pochybil, keď dôsledne neskúmal podmienky konania podľa § 103 O.s.p. s následným zastavením konania podľa § 104 ods. 1 O.s.p.

19. Podľa § 103 kedykoľvek za konania prihliada súd na to, či sú splnené podmienky, za ktorých môže konať vo veci (podmienky konania).

20. Dovolací súd poznamenáva, že za procesné podmienky treba považovať právomoc a príslušnosť súdu, spôsobilosť byť účastníkom konania (§ 19 O.s.p.), procesnú spôsobilosť (§ 20 a nasl. O.s.p.), existencia návrhu na začatie konania, litispencia (§ 83 O.s.p.), res indicata (§ 159 ods. 3 O.s.p.). Za predpokladu nedostatku niektorej z neodstrániteľných podmienok konania pre súd vyplýva povinnosť takéto konanie zastaviť (§ 104 ods. 1 O.s.p.).

21. Spôsobilosť byť účastníkom konania znamená spôsobilosť subjektu mať procesné práva a povinnosti, t. j. mať procesnú subjektivitu. Spôsobilosť byť účastníkom konania má ten, kto má spôsobilosť mať práva a povinnosti; inak len ten, komu ju zákon priznáva (§ 19 O.s.p.). Spôsobilosť byť účastníkom zodpovedá spôsobilosti mať práva a povinnosti v zmysle § 7 a nasl. Občianskeho zákonníka a § 18 a nasl. Občianskeho zákonníka (t. j. právna subjektivita a spôsobilosť na právne úkony). V

preskúmanej veci žalobkyni (aj žalovaným) zákon priznával právnu subjektivitu a preto je potrebné vychádzať zo stavu, že mala aj spôsobilosť byť účastníčkou občianskeho súdneho konania (§ 19 O.s.p.) a preto podmienky pre postup podľa § 104 ods. 1 O.s.p. neboli splnené.

22. V sporovom konaní zákon za účastníkov konania označuje žalobcu a žalovaného (§ 90 O.s.p.); žalobcom je ten, kto podal žalobu a žalovaným ten, koho žalobca v žalobe za žalovaného označil, a to bez ohľadu na to, či takto označený žalobca alebo žalovaný je nositeľom hmotnoprávnej povinnosti (t. j. či mu svedčí hmotnoprávna vecná aktívna alebo pasívna legitímácia). Záväzné stanovenie toho, či sú účastníci konania legitimovaní aj hmotnoprávne, ukáže až meritórne rozhodnutie o žalobe. Nedostatok vecnej legitímácie znamená, že niekto kto o sebe tvrdí, že je nositeľom hmotnoprávneho oprávnenia, alebo o ktorom žalobca tvrdí, že je nositeľom hmotnoprávnej povinnosti, nie je nositeľom hmotného oprávnenia, o ktoré v konaní ide. Či je tu nedostatok hmotnej vecnej legitímácie sa tak teda ukáže až v konaní samotnom a za predpokladu nedostatku aktívnej či pasívnej legitímácie žalobu súd zamietne.

23. Vzhľadom na vyššie uvedené a právne skutočnosti uvedené pod bodom 21 tohto rozhodnutia možno uzavrieť, že namietaná vada dovolateľkou (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.) nebola dovolacím súdom zistená.

24. Dovolanie žalobkyne smeruje aj proti výroku rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bolo rozhodnuté o náhrade trov konania (v tejto časti má preto formu uznesenia). Prípustnosť dovolania proti uzneseniam odvolacieho súdu upravuje § 239 ods. 1 a 2 O.s.p. Podľa výslovného znenia § 239 ods. 3 O.s.p. však ustanovenia odsekov 1 a 2 neplatia, ak ide o uznesenie o príslušnosti, predbežnom opatrení, poriadkovej pokute, znalcovskom, tlmočnom, o odmietnutí návrhu na zabezpečenie predmetu dôkazu, vo veciach týkajúcich sa práva duševného vlastníctva a o trovách konania, ako aj o tých uzneseniach vo veciach upravených Zákonom o rodine, v ktorých sa vo veci samej rozhoduje uznesením.

25. Keďže v prejednávanej veci je dovolaním žalobkyne napadnuté uznesenie odvolacieho súdu o trovách konania, ktoré vykazuje znaky jedného z rozhodnutí, ktoré sú taxatívne vymenované v § 239 ods. 3 O.s.p. ako rozhodnutia, proti ktorým nie je dovolanie prípustné, je nepochybné, že prípustnosť dovolania žalobkyne z § 239 O.s.p. vyvodiť nemožno.

26. Pokiaľ žalobkyňa v dovolaní namietala nesprávne právne posúdenie veci, keď pri rozhodovaní o náhrade trov konania odvolací súd neaplikoval § 150 ods. 1 O.s.p., dovolací súd poznamenáva, že odňatie možnosti konať pred súdom nemožno vidieť v právnych záveroch, ku ktorým odvolací súd dospel pri rozhodovaní o náhrade trov konania. Samo právne posúdenie veci je realizáciou rozhodovacej činnosti súdu a nezakladá dôvod prípustnosti dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p., lebo súd právnym posúdením veci neporušil žiadnu procesnú povinnosť vyplývajúcu mu zo zákona, ani procesné práva priznané účastníkovi konania. Dovolací súd sa preto týmto dovolacím dôvodom nemohol zaoberať.

27. Vzhľadom na uvedené možno uzavrieť, že v danom prípade prípustnosť žalobkyne nemožno vyvodiť z § 239 O.s.p. a ani z § 237 O.s.p., Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalobkyne podľa § 447 písm. c/ C.s.p. ako procesne neprípustné odmietol.

28. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá C.s.p.).

29. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.